

॥ तैत्तिरीय ब्राह्मणम् ॥

॥ पञ्चमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके पञ्चमः प्रपाठकः ॥

स॒त्यं प्रप॑द्ये। ऋ॒तं प्रप॑द्ये। अ॒मृतं प्रप॑द्ये। प्र॒जाप॑तेः प्रि॒यां
त॒नुव॑मना॒र्तां प्रप॑द्ये। इ॒दम॒हं प॑ञ्चद॒शेन॑ वज्रेण। द्विष॑न्तं भ्रातृ॒व्यम॑व
क्रामामि। योऽस्मा॑न्द्वेष्टि। यं च॑ व॒यं द्विष्मः॑। भूर्भुवः॑ सु॒वः।
हिम्॥१॥ स॒त्यं दश॑॥ [१]

प्र वो॒ वाजा॑ अ॒भिद्य॑वः। ह॒विष्म॑न्तो घृ॒ताच्या॑। दे॒वाञ्जि॑गाति
सु॒म॒न॒युः। अ॒ग्न आया॑हि वी॒तये॑। गृ॒णानो॑ ह॒व्यदा॑तये। नि होता॑ स॒थ्सि
ब॒रु॒हिषि॑। तं त्वा॑ स॒मिद्वि॑रङ्गिरः। घृ॒तेन॑ वर्धयामसि। बृ॒हच्छो॑चा
यवि॑ष्ठ्य। स नः॑ पृथुः श्र॒वाय्य॑म्॥२॥

अच्छा॑ दे॒व वि॒वास॑सि। बृ॒हद॑ग्रे सु॒वीर्य॑म्। ई॒डेन्यो॑
नम॑स्य॒स्तिरः॑। तमा॑सि द॒र्शतः॑। स॒म॒ग्निरि॑ध्यते वृषा॑। वृषो॑ अ॒ग्निः
समि॑ध्यते। अ॒श्वो न दे॑ववा॒हनः॑। तं ह॒विष्म॑न्त ईडते। वृष॑णं त्वा
व॒यं वृष॑न्। वृषा॑णः स॒मिधी॑महि॥३॥

अ॒ग्रे दी॑द्यतं बृ॒हत्। अ॒ग्निं दू॑तं वृ॒णीम॑हे। होता॑रं वि॒श्ववे॑दसम्।
अ॒स्य य॒ज्ञस्य॑ सु॒क्रतु॑म्। स॒मि॒ध्यमा॑नो अ॒ध्वरे॑। अ॒ग्निः पा॑व॒क ईड॑यः।
शो॒चिष्के॑ श॒स्तमी॑महे। स॒मिद्धो॑ अ॒ग्न आ॑हुत। दे॒वान् य॑क्षि स्व॒ध्वर॑।

त्व॑ हि ह॒व्य॒वाड॑सि॒ । आ जु॑होत दु॒व॒स्यत॑ । अ॒ग्निं प्र॑य॒त्य॒ध्वरे॑ ।
 वृ॒णी॒ध्व॑ ह॒व्य॒वाह॑नम् । त्वं वरु॑ण उ॒त मि॒त्रो अ॒ग्ने । त्वां वर्ध॑न्ति
 म॒तिभि॑र्वसि॒ष्ठाः । त्वे वसु॑ सु॒षण॒नानि॑ सन्तु । यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॑
 सदा॑ नः॥ ४ ॥ श्र॒वाय्य॑मि॒धोम॑ह्यसि॒ सप्त च॑ ॥ [२]

अ॒ग्ने म॒हा॑ अ॒सि ब्रा॑ह्मण भार॒त । असा॒वसौ॑ । दे॒वेद्धो॑ मन्वि॒द्धः ।
 ऋषि॑ष्टुतो॒ विप्रा॑नु॒मदितः॑ । क॒वि॒श॒स्तो ब्र॑ह्म॒स॑ शि॒तो घृ॒ताह॑वनः ।
 प्र॒णीर्य॑ज्ञाना॒म् । र॒थीर॑ध्व॒राणा॑म् । अ॒तूर्तो॑ होता॑ । तू॒र्णिर्ह॒व्य॒वाट॑ ।
 आ॒स्पात्रं॑ जु॒हूर्दे॒वाना॑म्॥ ५ ॥

च॒म॒सो दे॒व॒पानः॑ । अ॒रा॑ इ॒वाग्ने॑ नेमि॒र्दे॒वाः स्त्वं प॑रिभूर॒सि । आ
 वह॑ दे॒वान् यज॑मानाय । अ॒ग्निम॑ग्न आ॒वह॑ । सोम॒माव॑ह । अ॒ग्निमाव॑ह ।
 प्र॒जाप॑तिमाव॒ह । अ॒ग्नीषो॑मा॒वाव॑ह । इन्द्रा॒ग्नी आ॒वह॑ । इन्द्र॒माव॑ह ।
 म॒हेन्द्र॒माव॑ह । दे॒वाः आ॑ज्य॒पाः आ॒वह॑ । अ॒ग्निः हो॒त्राया॑ऽऽव॒ह ।
 स्वं म॑हि॒मान॒माव॑ह । आ चा॒ग्ने दे॒वान् वह॑ । सु॒यजा॑ च यज
 जा॒तवे॑दः॥ ६ ॥ दे॒वाना॑मिन्द्र॒मा वह॑ पद च॑ ॥ [३]

अ॒ग्निर्हो॒ता वे॒त्व॒ग्निः । हो॒त्रं वै॑त्तु प्रावि॒त्रम् । स्मो व॒यम् ।
 सा॒धु ते॑ यज॒मान॑ दे॒वता॑ । घृ॒तव॑तीमध्व॒र्यो सु॒च॒मास्य॑स्व । दे॒वायु॑व॒
 वि॒श्ववा॑राम् । ई॒डा॒महै॑ दे॒वाः ई॒डे॒न्यान् । न॒म॒स्याम॑ नम॒स्यान् ।
 यजा॑म॒ य॒ज्ञिया॑न्॥ ७ ॥ अ॒ग्निर्हो॒ता नव॑ ॥ [४]

स॒मिधो॑ अ॒ग्न आ॒ज्य॑स्य वियन्तु । तनू॒नपा॑द॒ग्न आ॒ज्य॑स्य
 वेतु । इ॒डो अ॒ग्न आ॒ज्य॑स्य वियन्तु । ब॒र्हिर्हो॒ग्न आ॒ज्य॑स्य वेतु ।

स्वाहाऽग्निम्। स्वाहा सोमम्। स्वाहाऽग्निम्। स्वाहा प्रजापतिम्।
 स्वाहाऽग्नीषोमौ। स्वाहेन्द्राग्नी। स्वाहेन्द्रम्। स्वाहा महेन्द्रम्। स्वाहा
 देवाँ आज्यपान्। स्वाहाऽग्निँ होत्राङ्गुषाणाः। अग्न आज्यस्य
 वियन्तु॥८॥ इन्द्राग्नी पञ्च च॥ _____ [५]

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनत्। द्रविणस्युर्विपन्यया। समिद्धः शुक्र
 आहुतः। जुषाणो अग्निराज्यस्य वेतु। त्वँ सोमासि सत्पतिः।
 त्वँ राजोत वृत्रहा। त्वं भद्रो असि क्रतुः। जुषाणः सोम
 आज्यस्य हविषो वेतु। अग्निः प्रत्नेन जन्मना। शुम्भानस्तनुवँ
 स्वाम्। कविर्विप्रेण वावृधे। जुषाणो अग्निराज्यस्य वेतु। सोम
 गीर्भिष्ठा वयम्। वर्धयामो वचोविदः। सुमृडीको न आविंश।
 जुषाणः सोम आज्यस्य हविषो वेतु॥९॥ स्वाँ पद च॥ _____ [६]

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्। पतिः पृथिव्या अयम्। अपाँ
 रेताँसि जिन्वति। भुवो यज्ञस्य रजसश्च नेता। यत्रा नियुद्धिः
 सचंसे शिवाभिः। दिवि मूर्धानं दधिषे सुवर्षाम्। जिह्वामग्ने चकृषे
 हव्यवाहम्। प्रजापते न त्वदेतान्यन्यः। विश्वा जातानि परि ता
 बभूव। यत्कामास्ते जहुमस्तं नो अस्तु॥१०॥

वयँ स्याम पतयो रयीणाम्। स वेद पुत्रः पितरँ स
 मातरम्। स सूनुर्भुवत्स भुवत्पुनर्मघः। स द्यामौर्णोदन्तरिक्षँ स
 सुवः। स विश्वा भुवो अभवत्स आभवत्। अग्नीषोमा सवेदसा।

सहृती वनतङ्गिरः। सन्देवत्रा बभूवथुः। युवमेतानि दिवि रोचनानि।
अग्निश्च सोम सक्तू अधत्तम्॥११॥

युव९ सिन्धू९ रभिशस्तेरवद्यात्। अग्नीषोमावमुञ्चतं गृभीतान्।
इन्द्राग्नी रोचना दिवः। परि वाजेषु भूषथः। तद्वाञ्चेति प्रवीर्यम्।
शजथद्वृत्रमुत संनोति वाजम्। इन्द्रा यो अग्नी सहुरी सपर्यात्।
इरज्यन्ता वसव्यस्य भूरैः। सहस्तमा सहसा वाजयन्ता। एन्द्र
सानसि९ रयिम्॥१२॥

सजित्वान९ सदासहम्। वर्षिष्ठमृतये भर। प्रसंसाहिषे
पुरुहूत शत्रून्। ज्येष्ठस्ते शुष्म इह रातिरस्तु। इन्द्रा भर दक्षिणेना
वसूनि। पतिः सिन्धूनामसि रेवतीनाम्। महा९ इन्द्रो य ओजंसा।
पर्जन्यो वृष्टिमा९ इवा। स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे। महा९ इन्द्रो
नृवदाचर्षणिप्राः॥१३॥

उत द्विबर्हा अमिनः सहोभिः। अस्मद्रियग्वावृधे वीर्याया।
उरुः पृथुः सुकृतः कर्तृभिर्भूत। पिप्रीहि देवा९ उशतो यविष्ठ।
विद्वा९ ऋतू९ रऋतुपते यजेह। ये दैव्या ऋत्विजस्तेभिरग्ने। त्व९
होतृणामस्यायजिष्ठः। अग्नि९ स्विष्टकृतम्। अयाङ्गिरग्नेः प्रिया
धामानि। अयादत्सोमस्य प्रिया धामानि॥१४॥

अयाङ्ग्रेः प्रिया धामानि। अयाद्वृजापतेः प्रिया धामानि।
अयाङ्ग्रीषोमयोः प्रिया धामानि। अयाङ्दिन्द्राग्नियोः प्रिया धामानि।
अयाङ्दिन्द्रस्य प्रिया धामानि। अयाण्महेन्द्रस्य प्रिया धामानि।

अयाँद्वेवानांमाज्यपानाँ प्रिया धामानि। यक्षदग्नेरहोतुः प्रिया
 धामानि। यक्षध्वं महिमानम्। आयंजतामेज्या इषः। कृणोतु सो
 अध्वरा जातवेदाः। जुषताँ हविः। अग्ने यदद्य विशो अध्वरस्य
 होतः। पावक शोचे वेष्ट्वँ हि यज्वाँ। ऋता यंजासि महिना
 वियद्भूः। हव्या वह यविष्ठ या ते अद्य॥१५॥ अस्त्वधत्तँ रयिं चरषणिग्राः
 सोमस्य प्रिया धामानीषः षट्॥ [७]

उपहूतँ रथन्तरँ सह पृथिव्या। उप मा रथन्तरँ सह
 पृथिव्या ह्वयताम्। उपहूतं वामदेव्यँ सहान्तरिक्षेण। उप मा
 वामदेव्यँ सहान्तरिक्षेण ह्वयताम्। उपहूतं बृहत्सह दिवा। उप
 मा बृहत्सह दिवा ह्वयताम्। उपहूताः सुप्त होत्राँ। उप मा सुप्त
 होत्राँ ह्वयन्ताम्। उपहूता धेनुः सहर्षभा। उप मा धेनुः सहर्षभा
 ह्वयताम्॥१६॥

उपहूतो भक्षः सखाँ। उप मा भक्षः सखाँ ह्वयताम्।
 उपहूताँ(४)हो। इडोपहूता। उपहूतेडाँ। उपो अस्माँ इडाँ
 ह्वयताम्। इडोपहूता। उपहूतेडाँ। मानवी घृतपदी मैत्रावरुणी।
 ब्रह्म देवकृतमुपहूतम्॥१७॥

दैव्या अध्वर्यव उपहूताः। उपहूता मनुष्याः। य इमं यज्ञमवान्।
 ये यज्ञपतिं वर्धन्। उपहूते द्यावापृथिवी। पूर्वजे ऋतावरी। देवी
 देवपुत्रे। उपहूतोऽयं यजमानः। उत्तरस्यान्देवयज्यायामुपहूतः।
 भूयसि हविष्करण उपहूतः। दिव्ये धामन्नुपहूतः। इदं मे देवा

ह॒विर्जुष॑न्ता॒मिति॑ तस्मि॒न्नुप॑हूतः। विश्व॑मस्य प्रि॒यमुप॑हूतम्।
 विश्व॑स्य प्रि॒यस्योप॑हूत॒स्योप॑हूतः॥१८॥ स॒हर॑षभा ह्वयता॒मुप॑हूत॑ ह॒विष्कर॑ण
 उप॑हूतश्च॒त्वारि॑ च॥ [८]

दे॒वं ब॒र्हिः। व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य वेतु। दे॒वो नरा॑श॒सः। व॒सुव॑ने
 वसु॒धेय॑स्य वेतु। दे॒वो अ॒ग्निः स्वि॑ष्ट॒कृत्। सु॒द्रवि॑णा म॒न्द्रः क॒विः।
 स॒त्यम॑न्माय॒जी होता॑। होतु॑र्होतु॒राय॑जीयान्। अ॒ग्ने या॑न्दे॒वानया॑त्।
 या॑ अ॒पिप्रेः॑। ये ते॑ हो॒त्रे अम॑त्सत। ता॑ स॒स॒नुषी॑
 हो॒त्रा॑न्देवङ्ग॒माम्। दि॒वि दे॒वेषु॑ य॒ज्ञमे॑र॒येम॑म्। स्वि॑ष्ट॒कृच्चा॒ग्ने
 होता॑ऽभूः। व॒सुव॑ने वसु॒धेय॑स्य नमोवा॒के वीहि॑॥१९॥ अ॒पिप्रेः पञ्च॑
 च॥ [९]

इ॒दं द्या॑वापृथि॒वी भ॒द्रम॑भूत्। आ॒र्ध्मं सू॑क्तवा॒कम्। उ॒त
 न॑मोवा॒कम्। ऋ॒ध्यास्म॑ सू॒क्तोच्य॑म॒ग्ने। त्व॑ सू॒क्तवा॑ग॒सि। उप॑श्रितो
 दि॒वः पृ॑थि॒व्योः। ओम॑न्वती ते॒ऽस्मिन् य॒ज्ञे य॑ज॒मान द्या॑वापृथि॒वी
 स्ता॑म्। श॒ङ्गये॑ जी॒रदा॑न्। अ॒त्र॒सू अ॒प्रवे॑दे। उ॒रुग॑व्यूती अ॒भय॑
 कृ॒तौ॥२०॥

वृ॒ष्टिद्या॑वा री॒त्यापा॑। श॒म्भुवौ॑ मयो॒भुवौ॑। ऊ॒र्ज॑स्वती च॒
 प॒य॑स्वती च। सू॒प॒च॒र॒णा च॑ स्वधिच॒र॒णा च॑। तयो॑रा॒विदि॑।
 अ॒ग्निरि॒दं ह॒विर॑जुषत। अ॒वीवृ॑धत् महो॒ ज्यायो॑ऽकृ॒त। सोम॑
 इ॒दं ह॒विर॑जुषत। अ॒वीवृ॑धत् महो॒ ज्यायो॑ऽकृ॒त। अ॒ग्निरि॒दं
 ह॒विर॑जुषत॥२१॥

अवी॑वृ॒धत् महो॑ ज्यायो॑ऽकृत। प्र॒जाप॑तिरि॒दः ह॒विर॑जुषत।
 अवी॑वृ॒धत् महो॑ ज्यायो॑ऽकृत। अ॒ग्नीषो॑मा॒विदः॑ ह॒विर॑जुषेताम्।
 अवी॑वृ॒धेतां॑ महो॑ ज्यायो॑ऽक्राताम्। इन्द्रा॑ग्नी इ॒दः ह॒विर॑जुषेताम्।
 अवी॑वृ॒धेतां॑ महो॑ ज्यायो॑ऽक्राताम्। इन्द्र॑ इ॒दः ह॒विर॑जुषत।
 अवी॑वृ॒धत् महो॑ ज्यायो॑ऽकृत। म॒हेन्द्र॑ इ॒दः ह॒विर॑जुषत॥२२॥

अवी॑वृ॒धत् महो॑ ज्यायो॑ऽकृत। दे॒वा आ॑ज्य॒पा आ॒ज्यम॑जुषन्त।
 अवी॑वृ॒धन्त॑ महो॑ ज्यायो॑ऽकृत। अ॒ग्निर्हो॒त्रेणे॒दः ह॒विर॑जुषत।
 अवी॑वृ॒धत् महो॑ ज्यायो॑ऽकृत। अ॒स्यामृ॒धद्धो॒त्राया॑न्देवङ्ग॒माया॑म्।
 आशा॑स्तेऽयं यज॑मानोऽसौ। आयु॑रा शा॑स्ते। सु॒प्रजा॒स्त्वमा शा॑स्ते।
 स॒जा॒त॒व॒न॒स्यामा शा॑स्ते॥२३॥

उत्त॑रान्देवय॒ज्यामा शा॑स्ते। भूयो॑ ह॒विष्कर॑ण॒मा शा॑स्ते। दि॒व्यं
 धामा शा॑स्ते। वि॒श्वं प्रि॒यमा शा॑स्ते। यद॒नेन॑ ह॒विषा॑ऽऽशा॑स्ते।
 तद॑श्या॒त्तदृ॑ध्यात्। तद॑स्मै दे॒वा रा॑सन्ताम्। तद॑ग्निर्दे॒वो दे॒वेभ्यो॑
 वन॑ते। व॒यम॒ग्नेर्मानु॑षाः। इ॒ष्टं च॑ वी॒तं च॑। उ॒भे च॑ नो॒ द्यावा॑पृथि॒वी
 अ॒हंस॑प्ताताम्। इ॒ह ग॒तिर्वाम॑स्ये॒दं च॑। नमो॑ दे॒वेभ्यः॑॥२४॥

कृता॑व॒कृता॑ग्नि॒रि॒दः ह॒विर॑जुषत म॒हेन्द्र॑ इ॒दः ह॒विर॑जुषत स॒जा॒त॒व॒न॒स्यामा शा॑स्ते वी॒तं च॑ त्रीणि॑
 च॥

[१०]

तच्छ्रुं॑ योरावृ॒णीम॑हे। गा॒तुं य॒ज्ञाय॑। गा॒तुं य॒ज्ञप॑तये। दैवी॑
 स्व॒स्तिर॑स्तु नः। स्व॒स्तिर्मा॑नु॒षेभ्यः॑। ऊ॒र्ध्वं जि॑गातु भेष॒जम्। शं
 नो॑ अस्तु द्वि॒पदे॑। शं चतु॑ष्पदे॥२५॥ तच्छ्रुं॑ योरष्टौ॥

[११]

आप्यायस्व सन्ते। इह त्वष्टारमग्रियं तन्नस्तुरीपम्। देवानां
पत्नीरुशतीरवन्तु नः। प्रावन्तु नस्तुजये वाजसातये। याः पार्थिवासो
या अपामपि व्रते। ता नो देवीः सुहवाः शर्म यच्छता। उत ग्रा
वियन्तु देवपत्नीः। इन्द्राण्यग्राय्यश्विनी राट्। आ रोदसी वरुणानी
शृणोतु। वियन्तु देवीर्य ऋतुर्जनीनाम्॥२६॥

अग्निर्होता गृहपतिः स राजा। विश्वा वेद जनिमा जातवेदाः।
देवानामुत यो मर्त्यानाम्। यजिष्ठः स प्र यजतामृतावा। वयमु
त्वा गृहपते जनानाम्। अग्ने अकर्म समिधा बृहन्तम्। अस्थूरि णो
गार्हपत्यानि सन्तु। तिग्मेन नस्तेजसा सः शिंशाधि॥२७॥ जनीनामष्टौ
च॥

[१२]

उपहूतः रथन्तरः सह पृथिव्या। उप मा रथन्तरः सह
पृथिव्या ह्वयताम्। उपहूतं वामदेव्यः सहान्तरिक्षेण। उप मा
वामदेव्यः सहान्तरिक्षेण ह्वयताम्। उपहूतं बृहत्सह दिवा। उप
मा बृहत्सह दिवा ह्वयताम्। उपहूताः सप्त होत्राः। उप मा सप्त
होत्रा ह्वयन्ताम्। उपहूता धेनुः सहर्षभा। उप मा धेनुः सहर्षभा
ह्वयताम्॥२८॥

उपहूतो भक्षः सखा। उप मा भक्षः सखा ह्वयताम्।
उपहूता (४) हो। इडोपहूता। उपहूतेडा। उपो अस्माः इडा
ह्वयताम्। इडोपहूता। उपहूतेडा। मानवी घृतपदी मैत्रावरुणी।
ब्रह्म देवकृतमुपहूतम्॥२९॥

दैव्या॑ अध्व॒र्यव॒ उप॑हूताः। उप॑हूता मनु॒ष्याः॑। य इ॒मं
य॒ज्ञमवान्। ये य॒ज्ञप॑त्नीं॒ वर्धा॑न्। उप॑हूते द्यावा॑पृथि॒वी। पूर्॒वजे
ऋ॒ताव॑री। दे॒वी दे॒वपु॑त्रे। उप॑हूते॒यं यज॑माना। इन्द्रा॑णीवा-
ऽवि॒धवा। अदि॑तिरिव सु॒पुत्रा। उत्त॑रस्यान्देवय॒ज्याया॑मुप॑हूता।
भूय॑सि हवि॒ष्कर॑ण॒ उप॑हूता। दि॒व्ये धाम॑न्नुप॑हूता। इ॒दं मे॑ दे॒वा
ह॒विर्जु॑षन्ता॒मिति॒ तस्मि॑न्नुप॑हूता। विश्व॑मस्याः प्रि॒यमु॑प॑हूतम्।
विश्व॑स्य प्रि॒यस्यो॑प॑हूत॒स्योप॑हूता॥ ३० ॥ स॒हर्ष॑भा ह॒यता॑मुप॑हूत* सु॒पुत्रा
प॒दं॥

[१३]

स॒त्यं प्र॒वोऽग्ने॑ म॒हान॑ग्नि॒रहो॑ता॒ स॒मिधो॑ऽग्निर्वृ॒त्राण्य॑ग्नि॒र्मूर्धो॑प॑हूतं दे॒वं ब॒र्हि॒रि॒दं द्या॑वापृथि॒वी तच्छुं॑ योरा
प्या॒य॒स्वोप॑हूत॒त्रयो॑दश॥ १३ ॥

स॒त्यं व॒य॑ः स्या॑म वृ॒ष्टि॒द्यावा॑ त्रि॒शत॑॥ ३० ॥

स॒त्यमु॑प॑हूता॥

हरिः ओम्॥

॥ इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे तृतीयाष्टके पञ्चमः
प्रपाठकः समाप्तः ॥